

Alice Munro

Lief leven

VERHALEN

Uit het Engels vertaald door
Pleuke Boyce

DE GEUS

Deze uitgave is tot stand gekomen met een bijdrage van
The Canada Council (Ottawa)

Canada Council
for the Arts

Oorspronkelijke titel *Dear Life*, verschenen bij Alfred A. Knopf
Oorspronkelijke tekst © Alice Munro, 2012
Nederlandse vertaling © Pleuke Boyce en De Geus BV, Breda 2012
Omslagontwerp Mijke Wondergem
Omslagillustratie © Arcangel/Hollandse Hoogte

ISBN 978 90 445 2360 7

NUR 304

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van De Geus BV, Postbus 1878, 4801 BW Breda, Nederland. Telefoon: 076 522 8151.
Internet: www.degeus.nl.

Wilt u het gratis magazine *Geuzennieuws* met informatie over onze nieuwe uitgaven ontvangen, ga dan naar www.degeus.nl en meld u aan.

Japan bereiken

Toen Peter haar koffer de trein in gedragen had, leek hij weer zo snel mogelijk te willen uitstappen. Maar niet om weg te gaan. Hij legde haar uit dat hij alleen bang was dat de trein zou gaan rijden. Op het perron, terwijl hij opkeek naar hun raampje, begon hij te wuiven. Te glimlachen en te wuiven. De glimlach voor Katy was breed en zonnig, zonder een spoor van twijfel, alsof hij geloofde dat ze altijd een wonder voor hem zou blijven en hij voor haar. Uit de glimlach voor zijn vrouw sprak hoop en vertrouwen, vermengd met een zekere vastberadenheid. Iets wat niet eenvoudig onder woorden gebracht kon worden en misschien ook nooit zou worden uitgesproken. Als Greta er een opmerking over had gemaakt, zou hij hebben gezegd dat ze niet zo dwaas moest doen. En ze zou het met hem eens geweest zijn en hebben gedacht dat het onnatuurlijk was als mensen die dagelijks met elkaar omgingen steeds met verklaringen moesten komen.

Toen Peter nog een baby was, was zijn moeder met hem door een gebergte, waarvan Greta steeds de naam vergat, uit Sovjetcommunistisch Tsjechoslowakije naar West-Europa gevlucht. Er waren natuurlijk andere mensen bij geweest. Peters vader had ook met hen mee willen gaan, maar was vlak voor de datum van het geheime vertrek naar een sanatorium gestuurd. Hij had hen zodra dat mogelijk was achterna willen komen, maar was in plaats daarvan gestorven.

‘Ik heb dat soort verhalen gelezen’, had Greta gezegd

toen Peter er haar de eerste keer over had verteld. Ze had uitgelegd dat de baby in die verhalen onveranderlijk was gaan huilen en gesmoord of gewurgd had moeten worden zodat het geluid de hele clandestiene groep niet in gevaar zou brengen.

Peter zei dat hij nog nooit zoiets had gehoord en had niet willen zeggen wat zijn moeder onder zulke omstandigheden zou hebben gedaan.

Wat vaststond was dat ze naar British Columbia was gekomen, waar ze beter Engels had geleerd en lerares op een middelbare school was geworden in wat toen handelswetenschap heette. Ze had Peter alleen opgevoed en hem laten studeren en hij was nu ingenieur. Wanneer ze naar hun appartement en later hun huis kwam, ging ze altijd in de voorkamer zitten en kwam de keuken niet in tenzij Greta haar uitnodigde. Dat was haar manier. Horen, zien en zwijgen had ze tot het uiterste doorgevoerd. Horen, zien en zwijgen, je niet opdringen, niets suggereren, hoewel ze in iedere huishoudelijke vaardigheid en kunst haar schoondochter ver achter zich liet.

Ook had ze het appartement waarin Peter was opgegroeid verkocht en een kleinere woning zonder slaapkamer met alleen ruimte voor een uitklapbare sofa betrokken. Zodat Peter niet weer bij zijn moeder in kon trekken? had Greta geplaagd, maar ze had ontsteld gekeken. Ze had moeite met grapjes. Misschien was het een taalprobleem. Maar ze sprak nu altijd Engels en het was de enige taal die Peter kende. Hij had handelswetenschap op school geleerd – hoewel niet van zijn moeder – terwijl Greta *Paradise Lost* had bestudeerd. Ze vermeed alles wat nuttig was als de pest. Hij leek het tegenovergestelde te doen.

Met het raampje tussen hen in, terwijl Katy hen aan het wuiven hield, wierpen ze elkaar komische blikken toe vol overdreven genegenheid. Ze bedacht hoe knap hij was en zich dit zo weinig bewust leek. Hij had gemillimeterd haar, naar de mode van die tijd – zeker als je zoiets als ingenieur was – en zijn lichte huid werd nooit rood zoals die van haar, nooit vlekkerig door de zon, maar was altijd regelmatig bruin, ongeacht het seizoen.

Zijn meningen waren net zoiets als zijn gelaatskleur. Als ze naar een film geweest waren, wilde hij er na affloop nooit over praten. Hij zei dat hij hem goed, of vrij goed, of wel aardig had gevonden. Hij zag niet in waarom hij er meer over zou zeggen. Naar de televisie kijken of een boek lezen, deed hij op min of meer dezelfde manier. Hij schortte zijn oordeel op. De mensen die erachter zaten hadden waarschijnlijk hun uiterste best gedaan. Greta ging daar dan onmiddellijk tegenin door te vragen of hij dat ook over een brug zou zeggen. De mensen die hem gebouwd hadden, hadden hun uiterste best gedaan, maar dat was niet goed genoeg geweest en dus was hij in elkaar gestort.

In plaats van met argumenten te komen, lachte hij dan.

Dat was niet hetzelfde, zei hij.

Nee?

Nee.

Greta had moeten beseffen dat deze houding – tolerant, ieder het zijne – een zegen voor haar was, want ze was een dichter en er stonden dingen in haar gedichten die absoluut niet vrolijk of eenvoudig uit te leggen waren.

(Peters moeder en de mensen op zijn werk – degenen die ervan wisten – zeiden nog steeds dichteres. Ze had het hem af kunnen leren. Verder was dat bij niemand nodig geweest.

De familieleden die ze in haar leven achter zich gelaten had en de mensen die ze nu in haar rol van huisvrouw en moeder kende, hoefde het niet afgeleerd te worden omdat ze niets van deze vreemde bezigheid af wisten.)

Het zou later in haar leven moeilijk uit te leggen zijn wat in die tijd door de beugel kon en wat niet. Je zou kunnen zeggen dat feminisme niet door de beugel kon. Maar dan zou je uit moeten leggen dat feminisme niet eens een woord was dat mensen in de mond namen. En dan zou je een verward verhaal afsteken dat het al verdacht was als je een serieus idee had, laat staan ambitie, of misschien zelfs een echt boek las, en dat zoiets als reden zou worden gezien dat je kind longontsteking had gekregen, en dat een politiek getinte opmerking op een bedrijfsfeestje je man zijn promotie kon kosten. Het gaf niet voor welke partij je die opmerking maakte. Het probleem was dat je als vrouw een mening had verkondigd.

Men zou lachen en zeggen: o, je maakt maar een grapje en ze zou moeten zeggen: nee, niet echt. Dan zou ze vertellen dat er één uitzondering was, namelijk dat als je poëzie schreef je net iets beter een vrouw kon zijn dan een man. En dat het woord 'dichteres' dan goed van pas kwam, als een web gesponnen suiker. Peter zou die gevoelens niet gehad hebben, zou ze zeggen, maar hij was tenslotte in Europa geboren. Hij zou echter wel geweten hebben hoe de mannen met wie hij werkte geacht werden over zulke dingen te denken.

Die zomer zou Peter een maand of misschien langer leidinggeven aan een karwei dat in Lund werd uitgevoerd, ver noordwaarts, het noordelijkste punt in feite dat op het

vasteland bereikbaar was. Er was geen accommodatie voor Katy en Greta.

Maar Greta had contact gehouden met een meisje met wie ze in Vancouver op de bibliotheek had gewerkt en die nu getrouwd was en in Toronto woonde. Zij en haar man – die leraar was – zouden die zomer een maand naar Europa gaan en ze had zich in een brief afgevraagd of Greta en haar gezin misschien zo goed wilden zijn – ze was erg beleefd – om een tijdje in hun huis in Toronto door te brengen, zodat het niet leeg zou staan. En Greta had teruggeschreven en haar over Peters werk verteld, maar het aanbod voor zichzelf en Katy aangenomen.

Daarom wuifden ze nu zo hard vanaf het perron en vanuit de trein.

Er was toen een tijdschrift dat *The Echo Answers* heette en onregelmatig in Toronto verscheen. Greta was het in de bibliotheek tegengekomen en had wat gedichten ingestuurd. Twee van die gedichten waren gepubliceerd en het resultaat was dat toen de redacteur van het blad in de herfst naar Vancouver kwam, ze op een feestje was uitgenodigd, met andere schrijvers, om kennis met hem te maken. Het feestje werd gegeven in het huis van een schrijver wiens naam, zo leek het, ze al haar hele leven kende. Het werd laat in de middag gegeven, wanneer Peter nog op zijn werk was en daarom had ze een babysitter laten komen en de bus uit Noord-Vancouver, over de Lion's Gate-brug en door Stanley Park, genomen. Toen had ze voor Hudson's Bay moeten wachten voor de lange rit naar de universiteitscampus, waar de schrijver woonde. Ze was bij de laatste halte uitgestapt, had de straat gevonden en was hem op gelopen en had ondertussen de

huisnummers afgespeurd. Ze droeg hoge hakken, waardoor ze niet snel vooruitkwam. En ook haar chicste zwarte jurk, die van achteren met een rits sloot en haar middel vrijliet en altijd een beetje te nauw bij de heupen was. Ze vond dat ze er nogal belachelijk in uitzag, terwijl ze enigszins struikelend langs de bochtige, trottoirloze straten liep, de enige die hier in de late middag te bespeuren was. Moderne huizen, grote ramen, zoals in iedere riante buitenwijk, een heel andere buurt dan ze verwacht had. Ze begon zich af te vragen of ze zich in de straat had vergist en vond dat geen vervelende gedachte. Ze zou terug kunnen lopen naar de bushalte, waar een bankje stond. Ze zou haar schoenen uit kunnen doen terwijl ze de langzame, eenzame rit naar huis aanvaardde.

Maar toen ze de geparkeerde auto's en het nummer zag, was het te laat om nog om te keren. Er kwam geroezemoes door de gesloten deur naar buiten en ze moest twee keer bellen.

Ze werd door een vrouw begroet die iemand anders leek te verwachten. Begroet was niet het juiste woord, de vrouw opende de deur waarop Greta zei dat hier zeker het feest werd gegeven.

'Waar lijkt het anders op?' zei de vrouw terwijl ze tegen de deurpost leunde. Ze versperde de deuropening totdat zij – Greta – vroeg of ze binnen mocht komen, waarop een beweging volgde die behoorlijk wat moeite leek te kosten. Ze vroeg Greta niet of ze mee wilde komen, maar dat had Greta toch gedaan.

Niemand zei iets tegen haar of besteedde aandacht aan haar, maar na een tijdje hield een meisje van een jaar of vijftien haar een blad voor, vol glazen met wat roze limonade leek. Greta pakte er een en dronk het in één dorstige

teug leeg en nam er toen nog een. Ze bedankte het meisje en probeerde een gesprek over de lange warme wandeling aan te knopen, maar het meisje was niet geïnteresseerd en wendde zich af om anderen te bedienen.

Greta liep verder. Ze glimlachte aanhoudend. Niemand keek haar met herkenning of genoeg aan en waarom zou men ook? De mensen keken langs haar heen en gingen door met hun gesprekken. Ze lachten. Iedereen behalve Greta was met vrienden, grapjes en geheimpjes toegerust en iedereen leek iemand gevonden te hebben die blij was hen te zien. Op de jongelui na, die stuurs en gestaag met hun roze drankjes rondgingen.

Maar ze gaf het niet op. De drank hielp en ze besloot nog een glas te nemen als het blad weer langskwam. Ze zocht naar een groepje waar een opening was, zodat ze zich daarbij kon voegen. Ze leek haar kans te krijgen toen ze de namen van een paar films hoorde. Europese films, die men rond die tijd in Vancouver begon te vertonen. Ze hoorde de naam van een film waar zij en Peter naartoe waren geweest. *Les quatre cents coups*. 'O, die heb ik gezien.' Ze zei het luid en enthousiast en ze keken haar allemaal aan en een van hen, die klaarblijkelijk het woord deed, zei: 'O, werkelijk?'

Natuurlijk was Greta dronken. Pimms No. 1 en roze grapefruitsap, haastig naar binnen geslagen. Ze trok zich de neerbuigendheid niet aan zoals ze anders misschien gedaan zou hebben. Ze drentelde verder in de wetenschap dat ze niet meer helemaal helder was, maar met het gevoel dat er een opwindende sfeer in de kamer hing waarbij alles geoorloofd was, en dat het niet gaf dat ze met niemand kennismakte en ze gewoon wat rond kon lopen om haar eigen oordeel te vormen.

Onder een boog stond een groepje dat er belangrijk uitzag. Daartussen ontdekte ze de gastheer, die ze al zo lang van naam en van foto's kende. Hij converseerde luid en gejaagd en er leek iets van gevaar om hem en een paar andere mannen te hangen, alsof ze je liever beledigden dan je aankeken. Hun vrouwen, dacht ze nu, vormden de kring die ze had geprobeerd binnen te dringen. De vrouw die naar de deur gekomen was, hoorde bij geen van beide groepjes en was zelf schrijver. Greta zag dat ze zich omdraaide toen iemand haar naam riep. Het was de naam van iemand die had bijgedragen aan het tijdschrift waarin ze zelf gepubliceerd had. Kon ze zich op basis daarvan niet aan haar gaan voorstellen? Een collega, ook al had ze koel gedaan aan de deur.

Maar de vrouw had nu haar hoofd op de schouder van de man gelegd die haar naam geroepen had en ze zouden waarschijnlijk niet gestoord willen worden.

Deze bespiegeling bracht Greta ertoe te gaan zitten en omdat er geen stoelen waren, ging ze op de grond zitten. Ze kreeg een ingeving. Ze bedacht dat als ze met Peter naar een ingenieursfeestje ging, er een prettige sfeer heerste hoewel de conversatie saai was. Dat kwam omdat de pikorde voor iedereen al vaststond, althans voor een tijdje. Hier was niemand veilig. Er kon achter je rug over je geoordeeld worden, ook al werd je werk uitgegeven en was je bekend. Je moest iedereen met je eruditie aftroeven, wie je ook was.

Terwijl ze zo had gehoopt op een uitgestoken hand en een mogelijkheid tot conversatie.

Toen ze haar theorie over de onaardigheid had uitgewerkt, voelde ze zich opgelucht en kon het haar niet meer schelen of er iemand tegen haar praatte of niet. Ze trok